

Nr 103

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten, m. m., i vad den ej avser regionalpolitikens långsiktiga mål, samt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till särskilda stödåtgärder i glesbygder, jämte motioner.

(3:e avd.)

Propositionerna m. m.

Sedan Kungl. Maj:t i propositionen nr 1 (bilaga 13, punkterna C 1, C 2 och V: 9) beräknat medel för lokaliseringsstöd har Kungl. Maj:t i propositionen nr 75 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 13 mars 1970 föreslagit riksdagen såvitt nu är i fråga att

1. godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats i fråga om regionalpolitikens icke långsiktiga mål,

2. godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats i fråga om regional planering och val av medel i regionalpolitiken,

3. godkänna de ändrade grunder för lokaliseringsstöd och utbildningsstöd samt flyttningsstöd till kvalificerad arbetskraft som förordats i statsrådsprotokollet, att tillämpas fr. o. m. budgetåret 1970/71,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att bevilja företag eller organisation som flyttar central förvaltning från storstadsområde till annan ort stöd vid investeringar i byggnader efter motsvarande grunder som gäller för lokaliseringsstöd,

5. bemyndiga Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1970/71 anordna försöksverksamhet med sysselsättningsstöd enligt de huvudsakliga riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet,

6. bemyndiga Kungl. Maj:t att — med tillämpning av de under 3 förordade ändrade grunderna för lokaliseringsstöd — efter utgången av budgetåret 1969/70 ta i anspråk outnyttjat utrymme av de ramar för beslut om lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån som har fastställts för den femåriga försöksperioden,

7. bestämma att under budgetåren 1970/71—1972/73 härutöver får beviljas lokaliseringsbidrag/avskrivningslån, lokaliseringslån, utbildningsstöd, sysselsättningsstöd och transportstöd med sammanlagt högst 1 200 000 000 kr. med den huvudsakliga fördelning som angetts i statsrådsprotokollet,

8. fastställa en ram för statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital för budgetåret 1970/71 av högst 25 000 000 kr.,
9. för budgetåret 1970/71 anvisa
- på driftbudgeten under elfte huvudtiteln
- a. till Lokaliseringsbidrag ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.,
- b. till Stöd till lokaliseringsutbildning ett förslagsanslag av 35 000 000 kr.,
- c. till Infriande av statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
- d. till Sysselsättningsstöd ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.,
- på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd
- till Lokaliseringslån ett investeringsanslag av 250 000 000 kr.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1, bilaga 13 (punkten C 3, s. 164—166 i utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 2 januari 1970) föreslagit riksdagen att till Särskilda stödåtgärder i glesbygder för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Propositionen nr 75 i vad den avser förslag att godkänna vad i statsrådsprotokollet förordats i fråga om regionalpolitikens långsiktiga mål behandlas jämte motioner i bankoutskottets utlåtande nr 40.

Utskottet behandlar i sina utlåtanden nr 104—106 de till det i detta utlåtande behandlade ämnet anknyttande propositionerna nr 78 angående kapitaltillskott till Norrbottens Järnverk AB, nr 84 angående transportstöd som regionalpolitiskt medel och nr 85 angående Norrlandsfondens fortsatta verksamhet m. m. Propositionen nr 88 angående högre teknisk utbildning och forskning jämte motioner kommer utskottet att behandla senare under vårsessionen. Propositionen nr 119 med däri ingående förslag om fortsatt skattefinansiering av kostnaderna för den statliga isbrytningen avser utskottet att behandla under höstsessionen.

Bevillningsutskottet behandlar i sitt betänkande nr 36 motioner rörande vissa lokaliserings- och miljöpolitiska skattefrågor m. m. Samma utskott har i sitt tidigare betänkande nr 37 behandlat propositionen nr 101 angående investeringsavgift för vissa byggnadsarbeten jämte motioner.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 47 av herr Helén m. fl. och II: 57 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte uttala

1. att staten i enlighet med vad i motionerna anförs bör garantera att utöver de s. k. prioriteringsorterna samhällsservicen kommer att upprätthållas i ett antal serviceorter i Norrlands inland,

2. att de direkta stödinsatserna i högre grad bör inriktas mot arbetskraftsintensiv och särskilt sysselsättningsskapande verksamhet,

3. att lokaliseringsstöd i vidgad omfattning bör kunna utgå till turistanläggningar samt även till serviceanläggningar, i enlighet med vad som anförts i motionerna,

dels de likalydande motionerna I: 77 av fröken Pehrsson m. fl. och II: 93 av herr Persson i Heden vari hemställdes att riksdagen måtte besluta att Älvsborgs län skall tillhöra det lokaliseringspolitiska stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 78 av herr Karl Pettersson m. fl. och II: 94 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att gällande bestämmelser för olika bidragsformer vid förflyttning av arbetskraft tillämpas på samma sätt vid flyttning till som vid flyttning från avfolkningsområden,

dels de likalydande motionerna I: 343 av herr Werner och II: 379 av fru Marklund m. fl. i vad avser hemställan att riksdagen måtte uttala

1. att Värmlands och Kopparbergs län samt Norrland skall garanteras en sådan utveckling som under 1970-talet inte medför nettoutflyttning,

2. att glesbygdsbefolkningen skall garanteras nödvändig service,

dels de likalydande motionerna I: 474 av herrar Svanström och Nils Theodor Larsson samt II: 751 av herrar Dahlgren och Börjesson i Glömminge vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär omedelbara åtgärder syftande till att stödja sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen i bl. a. Kalmar län genom ökat stöd åt lokaliseringssträvandena, mera pengar för vägbyggande och större tilldelning av bostadskvot,

dels de likalydande motionerna I: 654 av herr Nils-Eric Gustafsson och II: 797 av herr Nilsson i Tvärålund m. fl. vari hemställdes att riksdagen måtte medge att arbetsmarknadspolitiskt flyttningsbidrag må kunna utgå för flyttning till det lokaliseringspolitiska stödområdet enligt samma villkor som för flyttning från sagda område i enlighet med motionernas syfte samt anhålla hos Kungl. Maj:t om utfärdande av härför erforderliga tillämpningsföreskrifter,

dels de likalydande motionerna I: 675 av fru Elvy Olsson samt II: 758 av herr Grebäck m. fl. vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att initiativ tages till en befolkningspolitisk riksplanering i syfte att åstadkomma ett med hänsyn till sociala krav, arbetskraftstillgång, miljö- och naturresurser lämpligt befolkningsunderlag för varje region i landet,

dels de likalydande motionerna I: 682 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 777 av fru Jonäng m. fl. vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av frågan om extern sjukhuslokalisering ur sociala och ekonomiska m. fl. aspekter,

dels de likalydande motionerna I: 990 av herr Harald Pettersson och II: 527 av herrar Börjesson i Falköping och Larsson i Luttra vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om att Kungl. Maj:t må under pågående lokaliseringsutredning låta pröva intagande av Vara-regionen som lokaliseringspolitiskt stödområde i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels motionen I: 50 av herr Karl Pettersson vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala att behovet av lokaliseringspolitiska insatser i olika delar av Jämtlands län särskilt tillgodoses vid utformningen av den fortsatta lokaliseringspolitiska verksamheten med hänsyn till att en så stor avflyttning skett från länet och att den procentuella andelen av utgående lokaliseringsstöd till Jämtlands län under pågående försöksperiod varit så ringa,

dels motionen II: 541 av herr Martinsson m. fl. vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära sådan översyn av arbetsmarknadskungörelsen att samma förmåner utgår vid flyttning till ort inom stödområdet som vid annan flyttning,

dels motionen II: 548 av herrar Åsling och Jönsson i Ingemarsgården vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning av förutsättningarna för etablering av s. k. lokaliserad sjukvård,

dels motionen II: 760 av herr Gustafsson i Stenkyrka m. fl. vari hemställdes att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan ändring av bestämmelserna i lokaliseringsstödkungörelsen att stöd kan utgå till turistanläggning även utanför stödområdet,

dels motionen II: 795 av herrar Nilsson i Tvärålund och Eriksson i Bäckmora vari hemställdes att riksdagen vid behandlingen av statsverkspropositionen för 1970/71 under inrikesdepartementets huvudtitel, punkten C 3, måtte

1. medge att som objekt för s. k. hemarbeten skall räknas även natur- och miljövårdsarbeten i enlighet med vad i motionen anförts samt i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av härför erforderliga tillämpningsföreskrifter,

2. till Särskilda stödåtgärder i glesbygder för bugetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.

Utskottet har vidare behandlat följande i anledning av propositionen nr 75

väckta motioner, nämligen

dels de likalydande motionerna I: 1098 av herr Åke Larsson m. fl. och II: 1286 av fru Lindberg m. fl. vari hemställtts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att Lindesbergsregionen föres till det allmänna stöd-området,

dels de likalydande motionerna I: 1099 av herr Nyquist m. fl. och II: 1285 av herr Boo m. fl. vari hemställtts att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition 1970: 75 för sin del måtte besluta att hela Kopparbergs län skall ingå i allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1100 av herr Skagerlund och II: 1287 av herr Andersson i Örebro vari hemställtts att riksdagen beslutar att Lindesbergsregionens fyra kommunblock, Lindesberg, Nora, Hällefors och Kopparberg, tillföres det allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1111 av herr Möller m. fl. och II: 1305 av herrar Haglund och Westberg i Hofors vari hemställtts att i motionerna anförda synpunkter och yrkanden beaktas vid fastställandet av det allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1112 av herr Ferdinand Nilsson m. fl. och II: 1309 av herr Vigelsbo m. fl. i vad avser yrkandet att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om förslag snarast avseende stöd-områdesindelningens avskaffande,

dels de likalydande motionerna I: 1113 av herr Nils Nilsson och II: 1306 av herr Jonasson vari hemställtts att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 måtte besluta att till stödberättigad verksamhet även skall inräknas aktiebolag eller firma som har till uppgift att genom allmän rådgivning och marknadsföring möjliggöra en effektiv hemslöjds- och hantverksverksamhet i glesbygd samt att sysselsättningsstöd och annat lokaliseringstöd må kunna utgå till sådan verksamhet som var för sig omfattar ett fåtal personer,

dels de likalydande motionerna I: 1114 av herr Nils Nilsson och II: 1307 av herr Jonasson vari hemställtts att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 måtte uttala att den prioritering av länens centralregioner som föreslås i propositionen inte får ske på ett sådant sätt att övriga delar av länen åsidosätts,

dels de likalydande motionerna I: 1115 av herr Karl Pettersson och fröken Stenberg samt II: 1308 av herrar Nilsson i Agnäs och Petersson i Gäddvik vari hemställtts att riksdagen beslutar om åtgärder i Vindelådalen och därvid beaktar vad som i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 1132 av herr Oscar Carlsson m. fl. och II: 1329 av herr Eskel m. fl. vari hemställts att riksdagen vid behandling av det i propositionen 1970: 75 framförda förslaget om den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten m. m. måtte besluta den ändringen, att hela Värmlands län skall ingå i det allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1133 av herr Johan Olsson och II: 1330 av fru Jonäng och herr Eriksson i Bäckmora vari hemställts att riksdagen vid behandling av proposition nr 75 beslutar, att hela Gävleborgs län skall ingå i allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1140 av herr Bohman m. fl. och II: 1343 av herr Holmberg m. fl. såvitt avser hemställan att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte förelägga riksdagen förslag om försöksverksamhet med s. k. industricentra,

2. besluta att till i lokaliseringspolitiskt hänseende stödberättigad verksamhet skall hänföras även sådan industriell verksamhet som är att beteckna som marknadsföring och utvecklingsarbete,

dels de likalydande motionerna I: 1142 av herr Helén m. fl. och II: 1340 av herr Gustafson i Göleborg m. fl. såvitt avser hemställan

1. att riksdagen måtte uttala

a. att staten i enlighet med vad som i motionerna anförs bör garantera att samhällsservicen kommer att upprätthållas i vissa s. k. prioriteringsorter samt därutöver i ett större antal serviceorter i Norrlands inland,

b. att lokaliseringsstöd i form av såväl lån som bidrag i vidgad omfattning bör kunna utgå även till turistanläggningar,

c. att försöksverksamhet med ett antal industricentra i Norrland snarast påbörjas,

d. att lokaliseringsstöd även bör kunna utgå till andra serviceanläggningar än industriserviceanläggningar i de fall, då service av berört slag saknas eller skadliga konkurrensrubbingar kan undvikas,

e. att lokaliseringsskugörelsen tillämpas generöst i fråga om de kommuner i Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län samt i landskapet Dalsland som inte ingår i allmänna stödområdet,

2. att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att en lånefond för butiks- och hantverks- m. fl. lokaler i statsgaranterade prioriterings- och serviceorter inrättas,

3. att riksdagen måtte besluta

a. att det allmänna stödområdet utvidgas till att omfatta även Gotland,

b. att maximitiden för individuellt utbildningsstöd förlängs till 18 månader i enlighet med vad som i motionerna anförs,

dels de likalydande motionerna I: 1145 av herr Karl Pettersson och

II: 1339 av herr Enarsson vari hemställt att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 år 1970 måtte besluta att den föreslagna lokaliseringspolitiska försöksverksamheten jämväl skall omfatta riksanslagningar för hälso- och sjukvård förlagda inom det allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1146 av herr Karl Pettersson och II: 1338 av herr Enarsson vari hemställt att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 år 1970 måtte besluta att lokaliseringsstöd jämväl skall kunna utgå till näringsområden, vilka gränsar till jordbruket men som inte omfattas av det statliga jordbruksstödet,

dels de likalydande motionerna I: 1147 av herr Karl Pettersson och II: 1351 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställt att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 år 1970 beaktar behovet av utbildning av företagare och lokaliseringsföretagens förmän, instruktörer och verkmästare,

dels de likalydande motionerna I: 1148 av herr Karl Pettersson och II: 1350 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställt att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 år 1970 måtte besluta att ersättning jämväl skall utgå i form av utrustningsbidrag till den arbetskraft, vilken flyttar till allmänna stödområdet, i likhet med vad som gäller för flyttning av arbetskraft från stödområdet till södra och mellersta delarna av landet,

dels de likalydande motionerna I: 1149 av herr Schött och II: 1347 av herr Krönmark vari hemställt att riksdagen vid behandling av proposition nr 75 måtte besluta att lokaliseringsstöd för turistanläggningar på Öland skall kunna utgå efter samma regler som för turistanläggningar inom det allmänna stödområdet,

dels de likalydande motionerna I: 1150 av herr Stefanson och II: 1346 av herr Jonsson i Mora vari hemställt att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 75 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag till nästa års riksdag om en försöksverksamhet beträffande samarbete mellan kommuner och lokala företagareorganisationer beträffande utställnings-, försäljnings- och servicelokaler enligt i motionerna angivna riktlinjer,

dels de likalydande motionerna I: 1152 av herr Österdahl och II: 1341 av herrar Gustafsson i Stenkyrka och Franzén i Träkumla vari hemställt att riksdagen måtte uttala att allmänna stödområdet skall omfatta även Gotlands län,

dels de likalydande motionerna I: 1153 av herr Österdahl och II: 1345 av herr Jonsson i Mora vari hemställt att riksdagen måtte uttala att 1968 års

lokaliseringsutredning får i uppdrag att i sitt fortsatta arbete behandla frågan om lokaliseringsstöd till hälso- och sjukvårdsinrättningar enligt vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 1151 av herr Sundin m. fl. och II: 1342 av herr Hedlund m. fl. såvitt avser hemställan att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 75 måtte

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att under budgetåret 1970/71 bevilja lokaliseringslån och lokaliseringsbidrag med högre belopp än som anvisats under anslagen,

2. medge att i allmänna stödområdet intages Gotlands län samt hela Kopparbergs län,

3. medge att för det inre stödområdet skall gälla i enlighet med motionernas syfte

a. att lokaliseringsbidrag/avskrivningslån får lämnas även vid anskaffning av maskiner, arbetsredskap och verktyg samt vid förvärv av ledig fabrikslokal,

b. att lokaliseringsbidrag/avskrivningslån får motsvara högst 40 % eller, om särskilda skäl föreligger, högst 60 % av stödunderlaget,

c. att det sammanlagda stödet av lokaliseringslån och lokaliseringsbidrag/avskrivningslån får utgöra högst 80 % av investeringskostnaderna,

4. medge att lokaliseringslån får utlämnas även till rörelsekapital inom allmänna stödområdet med högst 50 % av beräkningsunderlaget enligt vad i motionerna anförts,

5. medge att lokaliseringspolitiskt stöd må kunna utlämnas till turistanläggningar även utanför allmänna stödområdet i enlighet med motionernas syfte,

6. beträffande industricentra

a. godkänna att försöksverksamhet får startas med två industricentra inom allmänna stödområdet,

b. anvisa för budgetåret 1970/71 till försöksverksamhet med industricentra ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.,

c. fastställa en ram för statlig garanti för lån till byggande av industricentra för budgetåret 1970/71 av högst 15 000 000 kr.,

7. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att det fortsatta samarbetet mellan staten och näringslivet för en aktiv lokaliseringspolitik måtte omfatta även de mindre och medelstora företagens organisationer,

8. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att vid den fortsatta utredningen om lokaliserings- och regionalpolitikens utformning måtte prövas inrättande av en särskild avdelning inom lokaliseringsmyndigheterna med uppgift att genom uppsökande verksamhet förvärva företag för lokalisering inom allmänna stödområdet,

dels motionen I: 1143 av herr Lindblad vari hemställts att riksdagen i

skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om uppdrag till myndigheter att framta alternativ till lokaliseringsprojekt inom övre Norrlands inland för ett belopp av 150 milj. kr. att läggas ovanpå de investeringar som kan betalas på annat sätt,

dels motionen II: 1288 av herr Nilsson i Östersund m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag angående förutsättningarna för en tvärregional lokaliseringsplanering för det norrländska inlandet som ett komplement till lokaliseringspolitiken,

dels motionen II: 1337 av herr Börjesson i Glömminge vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 75 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att vid den fortsatta lokaliseringsutredningen måtte särskilt prövas frågan om inlemmande av Kalmar län med Öland i det allmänna stödområdet.

Utskottets yttrande

Statsmakterna slog vid 1952 års riksdag (prop. 1952: 127, SU 137) fast behovet av en aktiv samhällelig lokaliseringspolitik och antog vissa riktlinjer därför. De lokaliseringspolitiska medlen skulle främst få formen av upplysning och rådgivning. Frågan om samhällets åtgärder på detta område togs därefter upp i ett flertal sammanhang. Vid 1963 års riksdag (prop. 1963: 159, BeU 44) preciserades och vidgades möjligheterna att i lokaliseringsfrämjande syfte ta i anspråk avsättningar till konjunkturinvesteringssonder. Sedan våren 1963 medgavs försöksvis att industribyggnader i nämnt syfte fick uppföras som statskommunala beredskapsarbeten. Även andra typer av beredskapsarbeten fick lokaliseringspolitisk betydelse. Företagareföreningarnas och kommerskollegiets kreditstöd innefattade även en stimulans till företagsbildning i områden där detta ur lokaliseringssynpunkt bedömdes angeläget. Norrlandsfonden inrättades år 1961.

1964 års riksdag (prop. 1964: 185, BaU 48) godkände riktlinjer för en samlad aktiv lokaliseringspolitik som betonade samhällsplaneringens roll och innefattade ett statligt ekonomiskt låne- och bidragsstöd till näringslivet samt flyttbidrag i vissa fall, allt för att påverka den näringsgeografiska utvecklingen. Stödåtgärderna skulle försöksvis prövas under en period av fem år som löper ut med innevarande budgetår 1969/70. Utrednings- och planeringsverksamheten blev på det regionala planet de dominerande uppgifterna i detta sammanhang. Till länsstyrelserna knöts rådgivande organ, planeringsråden. På det centrala planet tillkallades lokaliseringsberedningen för att underlätta en samordnad bedömning inom Kungl. Maj:ts kansli.

Det statliga ekonomiska stödet skall enligt 1964 års riksdag ha karaktär av ett investeringsstöd utan direkta inslag av driftsstöd. En förutsättning

är att den lokaliseringpolitiska effekten blir bestående under en överskådlig framtid. Den sysselsättning som själva investeringen skapar är således inte tillräckligt motiv för lokaliseringstöd. Beredskapsarbetena skulle främst användas vid arbetslöshet av konjunktur- och säsongmässig natur och inte som ett lokaliseringpolitiskt medel. Det ekonomiska stödet koncentrerades till de särskilda stödformerna. Företagareföreningarnas och kommerskollegiets kreditstöd ansågs i första hand grundas på en företagsekonomisk bedömning, men särskild hänsyn skulle tas till sysselsättnings- och lokaliseringssynpunkter.

De riktlinjer för arbetsmarknadspolitik som antogs vid 1966 års riksdag (prop. 1966: 52, SU 107) innehöll bland uppsatta mål även att främja balansen på arbetsmarknaden och att i samklang med bl. a. lokaliseringpolitiken främja ekonomisk tillväxt i samhället och bidra till en ändamålsenlig utveckling av näringslivets struktur. Flyttningsbidragen och omskolningsbidragen anknöt till sysselsättningsutvecklingen på längre sikt och behovet av aktivare strukturpolitiska insatser.

Riktlinjer för företagareföreningarnas fortsatta verksamhet antogs av 1968 års riksdag (prop. 1968: 61, SU 102). Däri ingick bland annat en bekräftelse på att företagareföreningarnas verksamhet i och med det särskilda lokaliseringstödet tillkomst inte längre primärt skulle tjäna ett lokaliseringpolitiskt syfte.

Till 1969 års riksdag anmälde Kungl. Maj:t (prop. 1969: 1, bil. 13) vad dåvarande departementschefen anfört angående den regionalpolitiska utvecklingsplaneringen. Riksdagens yttrande däröver innebar ett tillkännagivande av vad statsutskottet i denna del enhälligt anfört i sitt utlåtande 1969: 57.

Regionalpolitikens närliggande mål och den regionala planeringen

Som framgått av den lämnade redogörelsen har en regional samhälls- och utvecklingsplanering bedömts som grundläggande för regionalpolitiken. En huvuduppgift har förutsatts vara att skapa och utveckla instrument dels för samordning av beslut inom den statliga verksamheten, dels för samverkan mellan stat och kommun i syfte att regionalt fördela samhällsresurserna så att uppsatta mål kan förverkligas.

Samhällsplaneringen som regional utvecklingsplanering sker i flera former. En första etapp i en relativt långsiktig planering — med främsta syfte att ange till vilka orter och kommunblock de lokaliseringpolitiska ansträngningarna bör koncentreras — har slutförts genom *länsplanering 1967*. En mer kortsiktig planering pågår under beteckningen länsprogram 1970 i syfte att bl.a. få fram konkreta handlingsprogram. Försöksverksamheten med s. k. kommunalekonomisk långtidsplanering anknyter starkt till den regionala utvecklingsplaneringen. Vidare bör erinras om att den i propositionen 1970: 103 föreslagna partiella länsförvaltningsreformen har ett nära

samband med den fortsatta regionalpolitiska verksamheten, bl. a. för att förankra denna verksamhet i länen och kommunerna. Kommunindelningsreformen ger kommuner som är bättre rustade för avsedda viktiga planeringsuppgifter.

En regional utvecklingsplanering av den principiella typ som länsplanering 1967 innebar har förutsatts bli ett bestående inslag i samhällsplaneringen. Prognoserna revideras under år 1970 och en ny fullständig planeringsomgång avses genomförd åren 1972—1973.

Den nämnda förutsättningen att planeringen i länen skulle utmynna i konkreta handlingsprogram kunde endast i någon mån beaktas i länsplanering 1967. Kungl. Maj:ts uppdrag i mars 1969 till länsstyrelserna att efter synpunkter från kommunerna m. fl. försöksvis utarbeta konkreta regionalpolitiska handlingsprogram för länen — *länsprogram 1970* — syftar till att belysa vilka åtgärder i fråga om investeringar m. m. som krävs om utvecklingen följer målsättningarna i länsplanering 1967. Själva planeringsmomentet skall ha formen av prioriteringar mellan de olika kommunblocken. Handlingsprogrammen skall redovisas till inrikesdepartementet under våren 1971.

Ur regionalpolitisk synvinkel var det viktigaste momentet i försöksverksamheten med *kommunalekonomisk långtidsplanering* — som numera leds av en särskild beredning inom finansdepartementet — att ge möjligheter till samordnade beslut om fördelning av investeringsresurser genom ökad information om de kommunala investeringsbehoven. Denna planering har två huvudmoment: dels redovisas finansiella uppgifter och planering i anslutning därtill, dels redovisas de investeringsbehov som kommunerna förutses under en programperiod om normalt fem år. Större projekt redovisas i särskild ordning jämte deras samband med andra investeringar. Informationen genom försöksverksamheten har betydelse även för 1970 års långtidsutredning och länsprogram 1970.

Som angetts behandlas regionalpolitikens långsiktiga mål i bankoutskottets utlåtande nr 40. Expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) har anfört att vid utformningen av *de sammanfattande regionalpolitiska målen*, d. v. s. i princip sådana mål som utgör kompromisser mellan regionala resurs- och inkomstfördelnings- samt stabiliseringspolitiska strävanden, det är lämpligt att differentiera målen i långsiktiga och kortsiktiga mål. De långsiktiga målen gäller då den regionala struktur som skall eftersträvas, den framtida optimala strukturen. De kortsiktiga målen avser frågor hur balanserad expansion eller kontraktion bör uppnås i olika regioner, d. v. s. hur problemen i samband med utvecklingen mot den eftersträvide regionala strukturen skall lösas.

Lokaliseringsutredningen, som haft till huvuduppgift att se över och lägga fram förslag rörande den lokaliseringspolitiska stödverksamheten, beskriver den hittillsvarande lokaliseringspolitiken närmast som den sam-

hällელიga ekonomisk-politiskt inriktade verksamhet som huvudsakligen genom direkta ekonomiska medel syftar till att påverka industrins regionala utbredning i Sverige. En utvecklad regionalpolitik med bl. a. välunderbyggda regionala mål och regionala utvecklingsprogram såväl för samhällets olika verksamhetssektorer som för näringslivet kräver ytterligare information och analys av de ekonomiska, tekniska och sociala faktorer som påverkat och påverkar utvecklingen i olika delar av landet. Utredningens avsikt är att under det fortsatta utredningsarbetet söka utforma en regionalpolitisk målsättning, nya regionalpolitiska medel samt den organisation som en för vårt land avpassad regionalpolitik kräver.

Departementschefen har till regionalpolitiken hänfört sådana strävanden som har till syfte att förena ett effektivare resursutnyttjande på kortare och längre sikt samt ökad ekonomisk tillväxt med förbättrad jämvikt i den näringsgeografiska utvecklingen. Härigenom skulle regionalpolitiken skapa ökad jämlikhet i ekonomiskt, socialt och kulturellt avseende mellan människor i olika regioner. Detta mål innefattar också ett ansvar för att strukturomvandlingen och den ekonomiska tillväxten sker på ett sådant sätt att de enskilda människornas trygghet värnas. En balanserad fördelning av befolkning och näringsliv är motiverad också av miljöpolitiska hänsyn. Beredskapspolitiska synpunkter bör också beaktas i det regionalpolitiska arbetet.

Ett betydelsefullt steg för att ge målen en närliggande konkret utformning har tagits genom statsmakternas beslut vid 1969 års riksdag. I prop. 1969: 1, bil. 13, angavs vissa riktlinjer varöver statsutskottet avgav ett enhälligt tillstyrkande yttrande i sitt utlåtande 1969: 57. En ytterligare konkretisering av även de närliggande målen, enligt vad departementschefen anför, är även enligt utskottets mening betydelsefull.

I avvaktan på erforderligt ytterligare underlag genom ett ställningstagande till länsprogrammen m. m. anger departementschefen som stöd för planerings- och programarbetet vissa allmänna riktlinjer för ett regionalt program för hela landet. I ett sådant program anges två moment få särskild betydelse. Det första är att statsmakterna anger ramar för länens och de regionala statliga organens verksamhet. Det andra är en klassificering av orter eller regioner med angivande av den typ av åtgärder som behövs för att lösa deras respektive problem.

Det angivna momentet med *verksamhetsramar* har inte mötts av några principiella invändningar.

Den i propositionen (s. 190—192) gjorda *klassificeringen av orter och regioner* har likaledes accepterats. Enligt utskottets mening är en klassificering av denna typ en grundläggande förutsättning för att möjliggöra avvägningar av konkret betydelse och undvika de ofta skenbara intresse-motsättningar som diffusa glesbygdsbegrepp och allmänna regionala sysselsättningsbedömningar hittills ofta gett upphov till.

Till de anförda riktlinjerna för ett regionalt program med därtill an-

knutna målpreciseringar ansluter vissa övriga frågeställningar. Departementschefen har betonat det av en enhällig riksdag år 1969 godtagna uttalandet att *befolkningsramar* inte kan ges bindande innebörd utan endast bli vägledande vid avvägningen av de planerade insatserna samt strukit under att det f. n. saknas underlag för en konkretisering av befolkningsmässiga målsättningar för stödområdet som helhet eller för skilda regioner inom eller utanför detta. I motionerna I: 343 och II: 379 förordas en garanti mot nettoudflyttning från Värmland, Kopparberg och Norrland.

Utskottet ansluter sig till den av departementschefen enligt ovan anförda meningen. Även om prioriteringar av insatserna verkar i riktning mot en balanserad regional utveckling kan detta inte komma till uttryck i garantier för en antalsmässigt preciserad befolkningsutveckling i vissa regioner.

Avsaknaden av underlag för konkretisering av befolkningspolitiska målsättningar står bl. a. bakom förslaget i motionerna I: 675 och II: 758 om initiativ till en *befolkningspolitisk riksplanering*, avsedd att ge befolkningsmässiga målsättningar som fortlöpande kan revideras.

Utskottet hänvisar i fråga om de långsiktiga målen till vad bankoutskottet anfört i sitt utlåtande nr 40. Sett ur planeringsmetodiska synpunkter får en stor del av de syften som ligger bakom motionsyrkandet anses tillgodosedda. En decentraliseringsmålsättning som inte innebär att ett ansvar tas för strukturomvandlingen eller syftar till att skapa ökad ekonomisk, social och kulturell jämlikhet måste dock anses orealistisk. Motionerna avstyrks därför.

Som utskottet ovan anfört har vid utskottsbehandlingen inga principiella invändningar rests mot att i ett regionalt program för riket bl. a. skall ingå att statsmakterna anger ramar för länens och de regionala statliga organens verksamhet. Mot denna bakgrund får bedömas hemställan i motionen I: 50 samt motionerna I: 474 och II: 751 om uttalanden för *prioriteringar av vissa län*.

Enligt utskottets mening torde — såvitt beror av statsmakternas planeringsbeslut — syftet med motionerna få anses tillgodosett. I fråga om den konkreta prioriteringen av visst stöd eller statliga åtgärder i övrigt torde inte heller de av motionärerna anförda synpunkterna ha undgått beaktande.

Regionala prioriteringar mellan olika kommunblock, konkretiserade i handlingsprogram, ligger främst i länsprogram 1970 med de bakomliggande, enhälligt godkända uttalandena vid 1969 års riksdag och vad departementschefen anfört i anslutning till ortsklassificeringen. I motionerna I: 1114 och II: 1307 föreslås riksdagen uttala att en prioritering av länens centralregioner inte får ske på sådant sätt att övriga delar av länet åsidosätts.

De regionala prioriteringarna måste i princip gå ut från avvägning mot för andra behov angivna ramar. Som förut angetts kan befolkningsramar inte bli bindande. De får ha en vägledande innebörd för en aktiv regional ut-

vecklingsplanering som i dessa hänseenden får syfta till att skapa en effektiv samhällelig servicestruktur som tillgodoser även de icke prioriterade orternas och regionernas intressen. Motionerna kan därför inte tillstyrkas.

Prioriteringar av vissa orter avses i motionerna I: 47 och II: 57 samt I: 1142 och II: 1340 få uttryck i statsmakternas garanti för att samhällsservicen kommer att upprätthållas i vissa s. k. prioriteringsorter samt därutöver i ett större antal serviceorter i Norrlands inland.

Enligt utskottets mening torde motionärernas syfte vara tillgodosett genom vad departementschefen anfört och utskottet ovan anslutit sig till i fråga om funktionerna i de regionala tillväxtcentra och serviceorter i glesbygdsområden, vilka ingår i den förordade klassificeringen av orter och regioner. Uttrycken för dessa syften bör dock konkretiseras i den regionala planeringen och inte i ett statsmakternas som garanti rubricerade beslut.

Det i motionerna I: 1115 och II: 1308 framförda yrkandet angående *åtgärder i Vindelådalen* avser att få ett riksdagens uttalande för vissa vägprojekt.

Angelägenheten av ökade arbetstillfällen i området är obestridd. Valet av objekt för dessa bör dock inte bindas genom ett riksdagens beslut i detta sammanhang. Uppdrag har lämnats att utarbeta program för åtgärder. Objekt för beredskapsarbeten inventeras. Det nu föreslagna sysselsättningsstödet verkar i av motionärerna avsedd riktning. Motionerna avstyrks därför.

Åtgärder på *central nivå* blir ur inte minst samordningssynpunkt nödvändiga i fråga om såväl planeringsarbetet som konkreta beslutsincitament för den offentliga sektorn. Utskottet har noterat att i särskild ordning skall övervägas vilka åtgärder som kan vidtas för att möjliggöra för lokaliseringsberedningen att aktivt ta del i arbetet med handlingsprogrammet. Centralt initierade åtgärder även utanför utredningsarbetet blir som hittills ofta av väsentlig betydelse.

Utskottet har förutsatt att aktiv uppmärksamhet ägnas den faktiska tillämpningen av Kungl. Maj:ts cirkulär (1969:438) vari samtliga statsmyndigheter anbefallts att i beslut av regionalpolitisk betydelse beakta resultaten av den gjorda planeringen. Utskottet har vidare förutsatt att vad departementschefen i fråga om lokaliseringsstöd anfört om angelägenheten av att projekt handläggs i hela sin vidd så långt som möjligt får tillämpning även på statliga beslut om andra offentliga insatser av betydelse för den regionala utvecklingen, liksom att sådana frågor vari riksdagen skall besluta inom ramen för viss anslagsbeteckning läggs fram mot bakgrund av avsedda regionalpolitiska överväganden.

Bland de redovisade centralt initierade åtgärderna inom den offentliga sektorn — utanför de ramfördelningar m. m. vari regionalpolitiska hänsyn tas — ligger bl. a. utbyggnaden av den högre undervisningen i Norrland, överväganden om utlokalisering från Stockholm av statlig förvaltning och om ökad samverkan inom den statsägda företagsamheten. Inom försva-

rets område har förutom fattade beslut uppdrag lämnats att undersöka möjligheterna att lokalisera ett nytt *fredsförband till det inre av Norrland*. I motionen I: 1143 föreslås att alternativ tas fram till andra lokaliseringsprojekt med motsvarande nettokostnad.

Utskottet utgår från att ett eventuellt förslag om ett nämnt fredsförband kommer att läggas fram efter en redovisad avvägning mellan olika tillgängliga alternativ. Motionärens syfte skulle därvid bli tillgodosett. Ett särskilt uppdrag enligt motionen kan mot bakgrund redan av hittillsvarande planeringsverksamhet inte anses erforderligt.

Frågor om möjligheter att beakta regionalpolitiska synpunkter vid lokalisering av vissa typer av *sjukhus* och andra sjukvårdsinrättningar tas upp i motionerna I: 682 och II: 777, II: 548, I: 1145 och II: 1339 samt I: 1153 och II: 1345.

Vad utskottet ovan anfört har till stor del gått ut från att avsedda sysselsättningseffekter inte enbart skapas inom industrins verksamhet. Den samhälleliga servicen har genom sin långsiktiga och konjunkturoberoende arbetskraftseffekt särskilda fördelar.

Även om möjligheterna att inom sjukvårdsområdet uppnå beaktansvärda resultat måste anses begränsade har dock utskottet anledning utgå från att även detta område beaktas utan någon riksdagens åtgärd i detta sammanhang.

I fråga om *den regionala planeringens organisation m. m.* har utskottet ovan hänvisat till förslaget i propositionen nr 103 om en partiell omorganisation av den statliga länsförvaltningen. Den parlamentariska beredning som skall göra en samlad bedömning av materialet från tidigare utredningar på området skall också ta upp frågan om lämpliga geografiska arbetsområden för bl. a. den decentraliserade statliga förvaltningen där det kan finnas anledning att söka sig fram till ett differentierat regionalt mönster med samordning på olika nivåer, t. ex. i län och i länsblock eller planeringsregioner. Lokaliseringsutredningens avsikt är, som angetts, även att forma förslag till den organisation som en för vårt land anpassad regionalpolitik kräver. I motionen II: 1288 har förordats en utredning och förslag angående förutsättningarna för en *tvärregional lokaliseringsplanering* för det norrländska inlandet.

I ett även närliggande perspektiv får hänsynstagande till en utvecklingsplanering även på andra sidan av riksgränsen sin givna betydelse. Utskottet saknar emellertid anledning att i detta sammanhang ta upp de allmänna förutsättningarna för en nordisk regional samplanering, vilka förutsättningar har varit och är föremål för bl. a. Nordiska rådets uppmärksamhet. Bortsett därifrån och från de svårigheter som skilda nationella målangivelser samt olika planeringsmetodik innebär bör dock enligt utskottets mening för de regioner där förhållandena särskilt påkallar uppmärksamhet erforderlig information kunna även regionalt redovisas. Syftet skulle

vara att på ett tidigt stadium ge underlag för regionala bedömningar i vårt land och eventuellt även för inbjudan till överläggningar i konkreta frågor. Utskottet har förutsatt att en dylik aktivitet får ett sådant naturligt samband med programarbetet att en särskild utredning enligt motionsförslaget inte är påkallad. Motionernas syfte i övrigt torde falla utanför regionalpolitikens ram.

Till planeringsaspekterna an knyter inte endast det ovan nämnda delsyftet med den partiella länsförvaltningsreformen, nämligen att förankra den regionalpolitiska verksamheten i länen och kommunerna. Närmast i samband med den lokaliseringpolitiska verksamheten bör noteras det inledda *samrådet med det enskilda näringslivet*. Den del därav som tagit formen av ett samarbete mellan regeringen och Sveriges industriförbund bör, som departementschefen anför, bestå och ytterligare utvecklas. Utskottet vill betona det betydelsefulla i att näringslivets etablerings- och investeringsplaner inarbetas i den regionala utvecklingsplaneringen.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot att samrådet under lämpliga former enligt förslaget i motionerna I: 1151 och II: 1342 får omfatta även de mindre och medelstora företagens organisationer. Som anförts i statsrådsprotokollet har företrädare för den mindre industrin visat intresse för att medverka till en industrilokalisering inom stödområdet.

I samband härmed har i propositionen anmälts ett förslag om ett mera *allmänligt samrådsförfarande* — för all sådan enskild verksamhet som har betydelse från lokaliseringpolitisk synpunkt — kommer att läggas fram för höstriksdagen. Härmed sammanhängande frågor om etableringskontroll behandlas i bankoutskottets utlåtande nr 40.

Val av medel i regionalpolitiken

Departementschefen har i statsrådsprotokollet (s. 200—201) i tio punkter sammanfattat vad han anför i frågan om valet av medel i den regionala politiken.

Utskottet vill även i detta sammanhang betona den av departementschefen framhävda vikten av en aktiv regional utvecklingsplanering som syftar till att skapa en effektiv samhällelig servicestruktur och erinra om ERU:s uttalande att den regionala politiken sannolikt skulle effektiviseras om man mer beaktade de regionala effekterna av de samhälleliga åtgärder som inte i första hand har regionalpolitiskt syfte. Även lokaliseringsutredningen framhåller att det främsta regionalpolitiska medlet är samhällsplaneringen — inte bara den fysiska utan också den ekonomiska och sociala. Bl. a. de i propositionen i anslutning till orts- och regionklassificeringen anförda målangivelserna öppnar enligt utskottets mening möjligheter till en sådan utveckling. Den offentliga sektorns lokala och regionala lokaliseringssval kan därmed komma in i planeringsbedömningarna med uttalade vägningar av även de externa effekterna av olika alternativ.

Det bör strykas under att syftet att främja en effektiv servicestruktur inte enbart tillgodoses genom att med lokaliseringsstöd eller andra medel skapa tillväxtcentra och serviceorter i glesbygdsområden. Glesbygdsutredningens arbete inriktar sig bl. a. på att belysa vilka ytterligare åtgärder som behövs i områden av detta slag. Även om de i sådana områden med en vikande utveckling aktuella konkreta åtgärderna torde få behandlas sektorsvis utanför regionpolitikens anslagsmässiga ram har utskottet förutsatt att de utjämnande insatserna kommer till bedömning även i det regionala planeringsarbetet i den mån de inte lämpligen bör snabbt lösas med arbetsmarknadspolitiska insatser. Syftet bakom motionerna I: 343 och II: 379 i fråga om glesbygdsbefolkningens service får anses i väsentliga delar tillgodosett.

Den i regionalpolitiken ingående inriktningen mot regionala resurs- och inkomstfördelningssträvanden — enligt långsiktiga mål — får ett av sina uttryck i medlen för att omfördela även enskild verksamhet från expansiva till stagnerande regioner. Utskottet har ovan i samband med planeringsfrågorna berört frågor om lokaliseringssamråd.

Enligt vad departementschefen anför bör ställningstaganden till frågor om en differentierad arbetsgivaravgift samt vissa andra avgifts- och skattefrågor anstå i avvaktan på ett bättre bedömningsunderlag. Möjligheten att utnyttja investeringsfonderna i lokaliseringspolitiskt syfte — som för investeringar under perioden den 1 juli 1965—den 31 december 1969 gett en beräknad sysselsättningseffekt om närmare 2 000 personer inom stödområdet — bör bestå. Avgifts- och skattefrågor behandlas av bevillningsutskottet i dess betänkanden nr 36 och 37.

Utskottet ansluter sig till den anförda meningen att en angelägen uppgift är att i olika hänseenden söka skapa så likartade förutsättningar som möjligt för näringslivet i olika delar av landet. Åtgärder i sådant syfte har behandlats i statsutskottet och bevillningsutskottet enligt vad inledningsvis anförts.

I fråga om den hittillsvarande industriella lokaliseringspolitiken har uppmärksamheten framför allt riktat sig mot medel som innefattar ett direkt ekonomiskt stöd till företagens investeringar. Utskottet delar uppfattningen att ett sådant utbyggt och förstärkt kapitalstöd bör ha en framträdande plats även i den fortsatta regionala politiken. Utskottet har mot bakgrund av vad som anförts om investeringsstödet begränsade effekt när andra kostnadsposter är speciellt betungande noterat att dessa problem kommer att ägnas särskild uppmärksamhet i de fortsatta övervägandena. Vidare kan utskottet helt ansluta sig till vad som förordats i fråga om att införa stödformer som inte direkt riktar sig mot att underlätta kapitalanskaffningen. Förslagen behandlas i det följande.

Utskottet vill redan i detta sammanhang stryka under vad departementschefen anfört och som lämnats oemotsagt i väckta motioner, nämligen att även enligt förslaget utbyggda regionalpolitiska medel inte vid en realistisk

2 — Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 103

bedömning kan medföra att en fortsatt utflyttning från skogslänen undviks. Arbetsmarknadsåtgärder får därför fortfarande stor betydelse. Flyttningsstödet blir vidare även i fortsättningen av vikt för de flyttningsrörelser inom stödområdet som måste bli ett komplement till lokaliseringstödet.

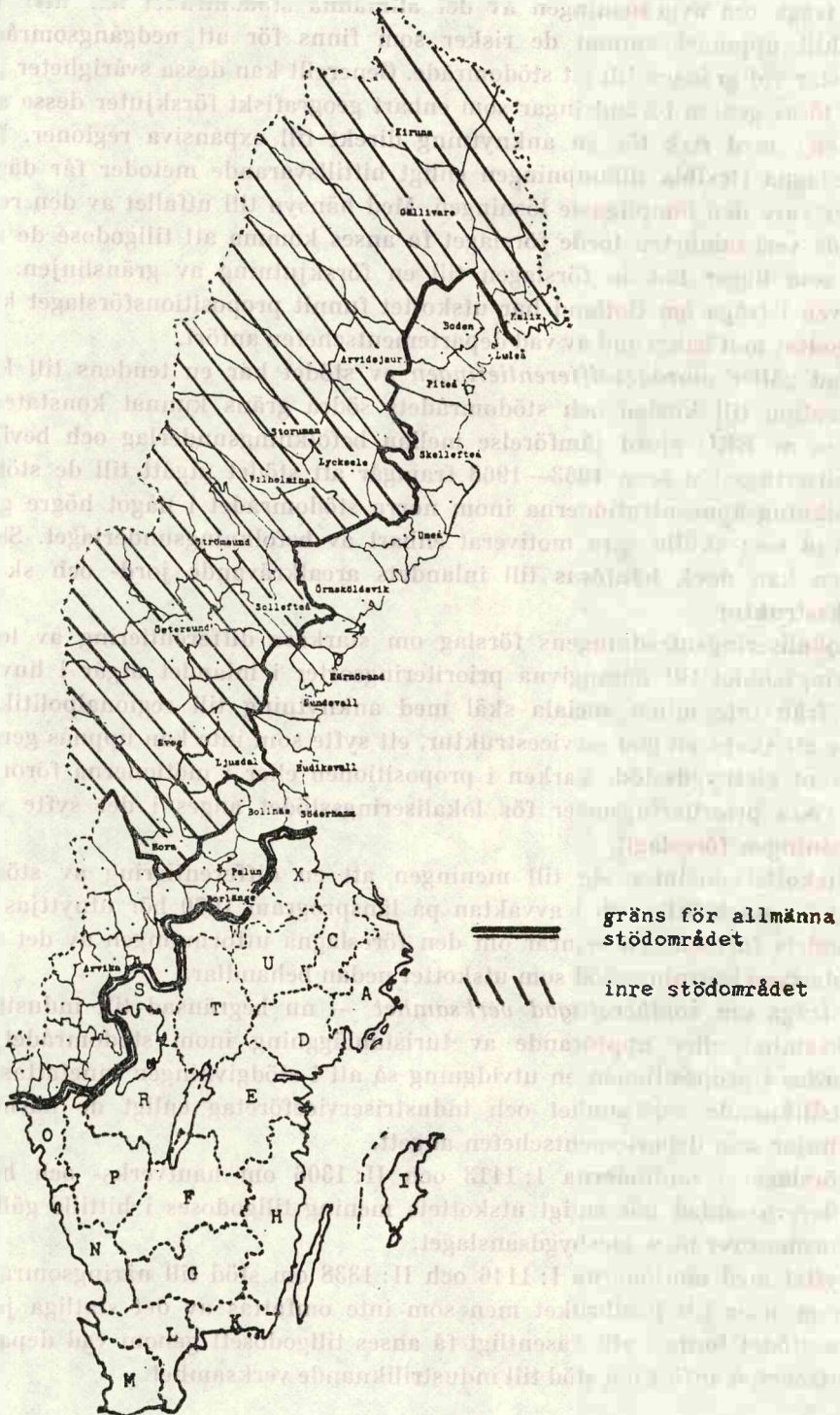
Det lokaliseringspolitiska stödet

I fråga om *stödområdet och dess avgränsning* förordar departementschefen att de lokaliseringspolitiska stödinsatserna tills vidare som hittills skall avse i främsta rummet ett geografiskt avgränsat stödområde, kallat det allmänna stödområdet. Möjligheter bör dock alltså finnas att ge stöd i de orter utanför det allmänna stödområdet där särskilda svårigheter uppstår. Behovet av punktinsatser föreslås bedömas efter samma grunder och med samma förutsättningar som hittills. Departementschefen framhåller att stödområdesgränsen inte får uppfattas som en stelt fixerad demarkationslinje. Just i gränsområdet finns skäl att tillämpa stödbestämmelserna på ett smidigt sätt. Detta gäller även t. ex. Gotland vars isolerade läge medför problem som i många fall kan motivera lokaliseringspolitiska insatser. Departementschefens förslag innebär att det allmänna stödområdet får innefatta det hittillsvarande stödområdet utökat med i Värmlands län Munkfors, Hagfors och Filipstads kommunblock samt i Kopparbergs län Faluns, Borlänge, Mockfjärds och Sätters kommunblock.

De ovan nämnda nu gällande möjligheterna att lämna lokaliseringspolitiskt stöd utanför stödområdet har medfört att under perioden den 1 juli 1965—den 30 juni 1969 av det totala stödet 68,4 % gått till stödområdet och 31,6 % till övriga Sverige. Nära hälften av det stöd som utgått utanför stödområdet har beviljats företag i de delar av Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs län som ligger utanför stödområdet.

I motionerna I: 1112 och II: 1309 ingår ett förordande av stödområdesindelningens avskaffande. Förslag om att ytterligare vidga det allmänna stödområdet m. m. läggs fram i motionerna I: 77 och II: 93, I: 990 och II: 527, I: 1098 och II: 1286, I: 1099 och II: 1285, I: 1100 och II: 1287, I: 1111 och II: 1305, I: 1132 och II: 1329, I: 1133 och II: 1330, I: 1142 och II: 1340, I: 1151 och II: 1342, I: 1152 och II: 1341 samt II: 1337. Motionerna avser såväl Värmlands, Älvsborgs, Kopparbergs och Gävleborgs län som Gotland och mer avgränsade regioner. I motionerna I: 1142 och II: 1340 föreslås vidare riksdagen uttala sig för en generös tillämpning i gränsregionen närmast stödområdet.

Enligt utskottets mening är de anförda skälen för ett bibehållande tills vidare av ett geografiskt avgränsat stödområde bärande. Avgränsningen bör utformas med hänsyn till de långsiktiga verkningarna. I och för sig talar inte administrativa skäl för att stödområdesgränsen måste sammanfalla med en länsgräns.

I fråga om avgränsningen av det allmänna stödområdet har utskottet särskilt uppmärksammat de risker som finns för att nedgångsområden uppstår vid gränsen till ett stödområde. Generellt kan dessa svårigheter inte helt lösas genom förändringar som enbart geografiskt förskjuter dessa svårigheter med risk för en anknytning direkt till expansiva regioner. Den föreslagna flexibla tillämpningen enligt hittillsvarande metoder får därför anses vara den lämpligaste lösningen. Med hänsyn till utfallet av den redovisade verksamheten torde förslaget få anses komma att tillgodose de syften som ligger bakom förslagen till en förskjutning av gränslinjen.

Även i fråga om Gotland har utskottet funnit propositionsförslaget kunna godtas mot bakgrund av vad departementschefen anfört.

Vad gäller *områdesdifferentieringen* av stödet har en tendens till koncentration till kusten och stödområdets södra gräns kunnat konstateras. Av en av ERU gjord jämförelse mellan befolkningsunderlag och beviljat lokaliseringstöd åren 1963—1968 framgår att stödet utgått till de största befolkningskoncentrationerna inom norra stödområdet i något högre grad än vad som skulle vara motiverat enbart av befolkningsunderlaget. Skillnaden kan dock hänföras till inlandets arealkrävande jord- och skogsbruksstruktur.

Lokaliseringsutredningens förslag om starkare differentiering av lokaliseringstödet till namngivna prioriteringsorter i inlandet utgår i huvudsak från inte minst sociala skäl med anknytning till regionalpolitikens syfte att skapa en god servicestruktur, ett syfte som inte kan uppnås genom ett rent glesbygdstöd. Varken i propositionen eller i motionerna förordas att vissa prioriteringsorter för lokaliseringstödet anges i det syfte som utredningen föreslagit.

Utskottet ansluter sig till meningen att en differentiering av stödets storlek som hittills och i avvaktan på länsprogram 1970 bör utnyttjas till inlandets förmån och erinrar om den föreslagna utformningen av det särskilda sysselsättningsstöd som utskottet nedan behandlar.

I fråga om *stödberättigad verksamhet* — nu begränsad till industriell verksamhet eller uppförande av turistanläggning inom stödområdet — förordas i propositionen en utvidgning så att i stödgivningen innefattas industriliknande verksamhet och industriserviceföretag enligt de närmare riktlinjer som departementschefen angett.

Förslaget i motionerna I: 1113 och II: 1306 om hantverks- och hemslöjdsverksamhet bör enligt utskottets mening tillgodoses i hittills gällande former över bl. a. glesbygdsanslaget.

Syftet med motionerna I: 1146 och II: 1338 om stöd till näringsområden som gränsar till jordbruket men som inte omfattas av det statliga jordbruksstödet torde i allt väsentligt få anses tillgodosett genom vad departementschefen anfört om stöd till industriliknande verksamhet.

Enligt propositionsförslaget bör generellt vara undantagna från lokaliseringsstöd flertalet servicetjänster åt industrin inom sektorerna administration, marknadsföring och utvecklingsarbete. Förslag om att stöd skall utgå även till industriserviceföretag med marknadsföring och utvecklingsarbete som verksamhet förs fram i motionerna I: 1140 och II: 1343. En vidgning i vissa fall till andra serviceanläggningar tas upp i motionerna I: 1142 och II: 1340.

De i motionerna anförda skälen för en vidgning av den stödberättigade verksamheten har inte föranlett utskottet att frångå Kungl. Maj:ts förslag som sålunda tillstyrks.

Gränsdragningsproblem får i konkreta fall, som anføres i propositionen, lösas genom att hänskjutas till Kungl. Maj:ts avgörande.

Departementschefen förordar i fråga om lokaliseringsstöd till *turistanläggningar* att sådant stöd — i avvaktan på pågående utredning — skall utgå endast inom det allmänna stödområdet och enligt hittills tillämpade grunder. Detta innebär att företrädesvis lokaliseringsslån bör komma i fråga.

Utskottet har inte funnit skäl att innan utredningsresultaten föreligger förorda ändrade bestämmelser i detta hänseende och avstyrker därför motionerna I: 47 och II: 57, I: 1142 och II: 1340, I: 1149 och II: 1347, I: 1151 och II: 1342 samt II: 760 om vidgning av stödet.

Utskottet har ingen erinran mot vad departementschefen anført i fråga om *stödsobjekt*.

Utskottet tillstyrker vidare förslaget att godkänna vad departementschefen förordat i fråga om *stöd vid rationalisering m. m.*

I fråga om *stödformerna* förordar departementschefen att lokaliseringsslån och lokaliseringsbidrag bibehålls samt att stöd även i form av avskrivningsslån bör kunna lämnas som alternativ till eller samtidigt med bidrag efter vad som bedöms lämpligast i det enskilda fallet. Bidrag/avskrivningsslån bör enligt förslaget i regel inte utgå i fråga om industriserviceverksamhet eller vid ny-, till- eller ombyggnad i rationaliseringssyfte. I fråga om turistanläggningar hänvisar utskottet till vad ovan anförts.

Lokaliseringsslån kan nu utgå vid anskaffning av maskiner, arbetsredskap och verktyg samt om särskilda skäl föreligger vid förvärv av ledig fabrikslokal. I motionerna I: 1151 och II: 1342 föreslås riksdagen besluta att *stödunderlaget* vidgas så att inte blott lån utan även lokaliseringsbidrag/avskrivningsslån får lämnas för investeringar av den nyssnämnda typen inom det inre stödområde som förordats för det särskilda sysselsättningsstödet. Motionerna anknyter till lokaliseringsutredningens förslag om utvidgning av stödunderlaget för bidrag för nämnda ändamål vid investeringar i de av utredningen förordade prioriteringsorterna.

Utskottet har med hänsyn till vad departementschefen anført (s. 212) inte

funnit övervägande skäl föreligga för att bestämma stödunderlaget på annat sätt än enligt Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker därför motionerna i denna del.

Förslaget i propositionen innebär vidare att *statlig garanti* i vissa fall får tecknas av arbetsmarknadsstyrelsen för lån till företag, som bedriver industriell eller industriliknande verksamhet, för anskaffande av omsättningstillgångar i samband med lokaliseringstöd för investeringar. Som omsättningstillgångar skulle bl. a. anses i främsta rummet varulager och kundfordringar. Därmed skulle företagets behov av rörelsekapital täckas under ett inledningsskede. Garanti skall även kunna tecknas för byggnadskreditiv.

Utskottet har ingen erinran mot förslaget.

Härtill an knyter förslaget i motionerna I: 1151 och II: 1342 om *lokaliseringsslån för rörelsekapital* inom allmänna stödområdet. Förslaget motiveras i huvudsak av att kreditrestriktioner kan hindra utnyttjande av beviljad kreditgaranti.

Utskottet delar den av departementschefen anförda meningen att lokaliseringstödet i dess nuvarande former inte är lämpligt för finansiering av omsättningstillgångar. Motionerna avstyrks i denna del.

Förslaget i propositionen innebär att nuvarande regler om *storleken av bidrag och lån* skall vara oförändrade. Bidrag/avskrivningsslån skulle sålunda få motsvara högst 35 % — eller om det föreligger särskilda skäl högst 50 % — av de stödberättigade investeringskostnaderna. I regel får stödet sammanlagt motsvara högst 2/3 av kostnaderna med möjlighet till differentiering för t. ex. investeringar i inlandet.

Kreditgaranti föreslås avse högst 50 % av erforderligt rörelsekapital för inledningsskedet som eljest inte kan täckas genom sedvanliga bankkrediter.

Motionerna I: 1151 och II: 1342 innefattar förslag om särregler för det inre stödområde som föreslås för sysselsättningsstödet så att lokaliseringsbidrag/avskrivningsslån skulle få motsvara högst 40 % — eller om det föreligger särskilda skäl högst 60 % — av stödunderlaget. För samma område föreslås vidare att det sammanlagda stödet får motsvara högst 80 % av investeringskostnaderna.

Utskottet har inte övertygats om lämpligheten och behovet av att höja bidragsdelarnas maximibelopp. Motionsförslaget om högsta sammanlagda belopp är redan tillgodosett genom föreliggande differentieringsmöjligheter.

Utskottet tillstyrker vad som förordats om att *räntebefrielse* även fortsättningsvis bör kunna komma i fråga på samma grunder som hittills.

Ersättning för flyttning av maskiner införs som en ytterligare stödform. Utskottet har ingen erinran mot vad i detta sammanhang anförts.

Vad departementschefen anför om *säkerheter, bevakning och uppföljning*,

beslut i särskilda fall och om beslutens giltighetstid har inte gett utskottet anledning till erinran.

Övriga stödformer

De ändrade grunder för *utbildningsstöd* som föreslås i propositionen innebär att stödet skall utgå i två former, dels som ett schablonstöd, dels som ett individuellt anpassat stöd. Schablonstödet avser mer allmän in-träning och föreslås utgå endast inom det allmänna stödområdet med 5 kr. per elev och arbetstimme under högst sex månader. Det individuella stödet avser egentlig yrkesutbildning och avses utgå i första hand inom det allmänna stödområdet. Beslut om stöd innefattande även stödbeloppet bör fattas centralt för allmänna stödområdet. Stödet skall utgå under en tid av högst ett år. En gemensam förutsättning är att det skall vara fråga om nyanställning för varaktig anställning mot avtalsenlig lön.

Mot förslaget har endast ställts yrkandet i motionerna I: 1142 och II: 1340 om att individualstödet skall kunna utgå i 18 månader.

Med hänsyn till stödets syfte får den av departementschefen förordade maximitiden anses lämplig. Motionernas syfte att möjliggöra mer kvalificerad utbildning får tillgodoses i annan ordning.

Det bör noteras att huvudregeln om att företagen själva skall stå för kostnaderna för utbildning inom företagen fortfarande avses gälla utanför det lokaliseringspolitiskt inriktade utbildningsstödet ram.

Den i motionerna I: 1147 och II: 1351 gjorda hemställan torde ej fordra någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Förordade grunder för *flyttningsstöd till kvalificerad arbetskraft* innebär att de nuvarande flyttningsbidragen i form av respennings och bortavistelsebidrag enligt arbetsmarknadskungörelsen vidgas att omfatta även starthjälp. I motionerna I: 1148 och II: 1350 förordas att stödet får omfatta även utrustningsbidrag.

Utskottet kan på av departementschefen anförda skäl inte tillstyrka motionerna.

Förslaget i propositionen innebär vidare att villkoret att arbetet skaffats på den anställdes initiativ skall utgå.

De i motionerna I: 78 och II: 94, I: 654 och II: 797 samt II: 541 framförda förslagen får anses tillgodosedda.

Som en särskild stödform får vidare anses det förordade stödet vid *investeringar i byggnader* vid flyttning från storstadsområden. Utskottet tillstyrker förslaget.

Lokaliseringsutredningen föreslog att en försöksverksamhet med koncentrerad utbyggnad av industrilokaler för uthyrning till industriföretag, s. k. *industricentra* skulle påbörjas. Departementschefen har funnit förslaget värt att övervägas närmare innan ställning tas till utredningsförslaget.

I motionerna I: 1140 och II: 1343, I: 1142 och II: 1340 samt I: 1151 och II: 1342 föreslås riksdagen uttala att en sådan försöksverksamhet bör snarast påbörjas respektive godkänna att försöksverksamhet får startas med två industricentra.

Även enligt utskottets mening föreligger skäl för ytterligare utredning och överväganden innan beslut fattas i ämnet. Motionerna avstyrks därför i dessa delar.

En principiellt ny stödform introduceras genom förslaget om ett *sysselsättningsstöd* som försöksverksamhet, avsett att medge ett till sysselsättningsökningar relaterat bidrag. Mot förslaget har inga principiella invändningar noterats under riksdagsbehandlingen.

Sysselsättningsstödet syftar till särskilt tillgodose utvecklingen genom arbetskraftsökning främst i Norrlands inland har föranlett till förslaget att stödåtgärderna begränsas till ett *inre stödområde*, vars närmare gränser anges av Kungl. Maj:t.

Enligt utskottets mening är särskilda insatser erforderliga för i huvudsak detta område. Möjligheten att ge förhöjt investeringsstöd har samma syfte. Emellertid uppstår vid alla geografiska områdesavgränsningar de svårigheter i gränsområdet som utskottet berört i samband med det allmänna stödområdets avgränsning. Med hänsyn därtill är det enligt utskottets mening angeläget att den administrativa indelningen inte tillmäts så avgörande inflytande vid gränsdragningen att delar av kommunblock, där det är befogat att sysselsättningsstöd får utgå, kommer att falla utanför stödområdet. Vid avgränsningen bör Kungl. Maj:t självfallet beakta det allmänna syftet att skapa en effektiv servicestruktur. Besluten bör därför förankras i den regionala planeringen. Vad utskottet härom anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.

Vad i motionerna I: 47 och II: 57 hemställts i detta sammanhang får anses helt tillgodosett.

De förslag som läggs fram i motionerna I: 1142 och II: 1340 om lokaliseringssstöd till andra serviceanläggningar än industriserviceanläggningar och om en lånefond för butiks- och kontorslokaler m. m. inom serviceorter har karaktären mer av ett *samhällsbyggnadsstöd* än ett lokaliseringssstöd. Motiven utgår också från de förslag till garanti för vissa orters utveckling till serviceorter som utskottet har behandlat. Härtill anknyter även förslaget i motionerna I: 1150 och II: 1346.

Utskottet har tidigare avvisat tanken på att i detta sammanhang lägga fast vissa orters utveckling till serviceorter genom en statlig garanti. Frågan får anstå tills den regionala planeringen har slutförts. Motionerna tar sikte på orter — utöver vad som anges som prioriteringsorter — som har goda förutsättningar för en ekonomisk utveckling. För denna ortsgrupp bör som ovan angetts strävandena att tillhandahålla service understödjas med regionalpolitiska insatser.

Kostnads- och anslagsberäkningar m. m.

Utskottet kan biträda förslaget om att de regionalpolitiska insatserna ses i ett sammanhang även i fråga om angivandet av en *totalram* för verksamheten. Mot förslaget att ramen anges till 1 200 milj. kr. för en treårsperiod — d. v. s. ungefär lika mycket som hittills satsats under en femårsperiod — görs heller ingen erinran.

I beräkningen av totalramen ligger även beräkning av en beslutsram för lokaliseringsstödet på 1 000 milj. kr. Med hänsyn till den föreslagna konstruktionen ges erforderliga beslutsmöjligheter genom totalramens bestämmande. Den av departementschefen angivna huvudsakliga fördelningen mellan stödformerna får anses som en riktpunkt. Härigenom är motionerna I: 1151 och II: 1342 helt tillgodosedda i fråga om *beslutsbemyndigande* utöver anslagsbeloppen.

Utskottet har ingen erinran mot vad i övrigt i detta sammanhang föreslagits av Kungl. Maj:t i fråga om *anslag m. m.*

Med hänvisning till vad utskottet ovan anfört om försöksverksamhet med *industricentra* avstyrks motionerna I: 1151 och II: 1342 i vad avser en ram för lånegarantier samlat anslag i sådant syfte.

Departementschefen har anfört att AMS bör svara för *information* om de nya stödformerna inom ramen för använda medel. Utskottet har ingen erinran däremot.

I motionerna I: 1151 och II: 1342 föreslås vidare att i det fortsatta utredningsarbetet måtte prövas inrättande av en särskild avdelning inom lokaliseringsmyndigheterna för att genom en *uppsökande verksamhet* förvärva företag för lokalisering inom allmänna stödområdet.

Lokaliseringsutredningen har som förut nämnts för avsikt att utreda även organisationsfrågor. En riksdagens åtgärd är därför inte erforderlig.

Särskilda stödåtgärder i glesbygder

Statsverkspropositionen i denna del innebär förslag till medelsanvisning med 5 milj. kr. Medlen är i första hand avsedda för en försöksverksamhet i syfte att stimulera hemslöjd i olika former och att få till stånd legoarbeten för industriföretag i form av hemarbete. 1969 års riksdag (SU 1969: 57) uttalade att ingen erinran fanns mot att anslaget enligt Kungl. Maj:ts bestämmande kommer till användning för andra närliggande ändamål än de dittills förutsatta. Verksamheten har för innevarande budgetår beräknats ge närmare 1 000 arbetstillfällen.

I motionen II: 795 föreslås riksdagen dels medge att anslaget får användas även för natur- och miljövårdsarbeten, dels anvisa för dessa ändamål ytterligare 3 milj. kr.

Som motionärerna anför är natur- och miljövård i många fall lämpliga objekt för beredskapsarbeten. Utskottet har inte nu övertygats om lämp-

ligheten att skapa avsedda arbetstillfällen inom ramen för detta anslag. Kungl. Maj:ts möjligheter att disponera över detta och andra anslags användning gör en föreslagen åtgärd obehövlig.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande befolkningsramar att riksdagen avslår motionerna I: 343 och II: 379 såvitt nu är i fråga,
2. beträffande en befolkningspolitisk riksplanering att riksdagen avslår motionerna I: 675 och II: 758,
3. beträffande prioriteringen av vissa län att riksdagen avslår motionerna I: 50 samt I: 474 och II: 751,
4. beträffande regionala prioriteringar att riksdagen avslår motionerna I: 1114 och II: 1307,
5. beträffande prioriteringar av vissa orter att riksdagen avslår motionerna I: 47 och II: 57 samt I: 1142 och II: 1340, samtliga såvitt nu är i fråga,
6. beträffande åtgärder i Vindelådalen att riksdagen avslår motionerna I: 1115 och II: 1308,
7. beträffande åtgärder på central nivå att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,
8. beträffande alternativ till fredsförband i Norrlands inland att riksdagen avslår motionen I: 1143,
9. beträffande lokalisering av sjukhus m. m. att riksdagen avslår motionerna I: 682 och II: 777, II: 548, I: 1145 och II: 1339 samt I: 1153 och II: 1345,
10. beträffande internordisk regionalplanering att riksdagen i anledning av motionen II: 1288 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,
11. beträffande samråd med vissa organisationer att riksdagen med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,
12. beträffande regionalpolitikens icke långsiktiga mål i vad de ej behandlats under 1—11 att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,
13. beträffande regional planering i vad den ej behandlats under 1—11 att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,
14. beträffande val av medel i regionalpolitiken att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag

å motionerna I: 343 och II: 379, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

15. beträffande fråga om avskaffande av stödområdesindelningen att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1112 och II: 1309, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

16. beträffande en förskjutning av gränsen för det allmänna stödområdet m. m. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 1142 och II: 1340, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats och avslår följande motioner om utvidgning av området, nämligen beträffande

a. hela Älvsborgs län motionerna I: 77 och II: 93,

b. av Skaraborgs län Vararegionen motionerna I: 990 och II: 527,

c. hela Värmlands län motionerna I: 1132 och II: 1329,

d. av Örebro län Lindesbergsregionen motionerna I: 1098 och II: 1286 samt I: 1100 och II: 1287,

e. hela Kopparbergs län motionerna I: 1099 och II: 1285 samt I: 1151 och II: 1342, de två sistnämnda såvitt nu är i fråga,

f. hela Gävleborgs län respektive därav Gästrikland motionerna I: 1133 och II: 1330 samt I: 1111 och II: 1305,

17. beträffande en vidgning av det allmänna stödområdet till Gotland att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1142 och II: 1340, I: 1151 och II: 1342 samt I: 1152 och II: 1341, de fyra förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

18. beträffande utredning om vidgning av det allmänna stödområdet till Kalmar län med Öland att riksdagen avslår motionen II: 1337,

19. beträffande områdesdifferentieringen av lokaliseringsstödet att riksdagen godkänner vad i statsrådsprotokollet anförts,

20. beträffande lokaliseringsstöd till hantverks- och hemslöjdsverksamhet m. m. att riksdagen avslår motionerna I: 1113 och II: 1306,

21. beträffande lokaliseringsstöd för viss jordbruket angränsande verksamhet att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 1146 och II: 1338 godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

22. beträffande lokaliseringsstöd för marknadsföring och utvecklingsarbete m. m. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1140 och II: 1343 samt I: 1142 och II: 1340, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

23. beträffande lokaliseringsstöd till turistanläggningar att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 47 och II: 57, I: 1142 och II: 1340, I: 1151 och II: 1342, I: 1149 och II: 1347 samt II: 760, de sex förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

24. beträffande maskiner m. m. som stödunderlag för lokaliseringsbidrag/avskrivningslån att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet anförts,

25. beträffande lokaliseringslån för rörelsekapital att riksdagen avslår motionerna I: 1151 och II: 1342 såvitt nu är i fråga,

26. beträffande storleken av bidrag och lån att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

27. beträffande grunder för lokaliseringsstöd i vad de ej behandlats under 15—26 att riksdagen godkänner de ändringar som förordats i statsrådsprotokollet att tillämpas fr. o. m. budgetåret 1970/71,

28. beträffande längsta tid för individuellt utbildningsstöd att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1142 och II: 1340, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

29. beträffande grunder för utbildningsstöd i vad de ej behandlats under 28 att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1147 och II: 1351 godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

30. beträffande flyttningsstöd i form av utrustningsbidrag att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 1148 och II: 1350 godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

31. beträffande grunder för flyttningsstöd till kvalificerad arbetskraft att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts

förslag samt i anledning av motionerna I: 78 och II: 94, I: 654 och II: 797 samt II: 541 godkänner vad i statsrådsprotokollet förordats,

32. beträffande stöd vid investeringar i byggnader till företag eller organisation som flyttar central förvaltning från storstadsområde till annan ort att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att bevilja sådant stöd efter motsvarande grunder som gäller för lokaliseringsstöd,

33. beträffande försöksverksamhet med industricentra att riksdagen avslår motionerna I: 1140 och II: 1343, I: 1142 och II: 1340 samt I: 1151 och II: 1342, samtliga såvitt nu är i fråga,

34. beträffande ett inre stödområde och sysselsättningsstödet geografiska avgränsning att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

35. beträffande försöksverksamhet med sysselsättningsstöd att i vad frågan ej behandlats under 34 med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 47 och II: 57, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, bemyndigar Kungl. Maj:t att fr. o. m. budgetåret 1970/71 anordna sådan försöksverksamhet enligt de huvudsakliga riktlinjer som förordats i statsrådsprotokollet,

36. beträffande ett samhällsbyggnadsstöd att riksdagen avslår motionerna I: 1142 och II: 1340 samt I: 1150 och II: 1346, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga,

37. beträffande nu gällande ramar för lokaliseringsstöd att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att — med tillämpning av under 15—27 förordade ändrade grunder för lokaliseringsstöd — efter utgången av budgetåret 1969/70 ta i anspråk outnyttjat utrymme av de ramar för beslut om lokaliseringsbidrag och lokaliseringslån som har fastställts för den femåriga försöksperioden,

38. beträffande en totalram för regionalpolitiskt stöd att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och i anledning av motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att under budgetåren 1970/71—1972/73 utöver vad under 37 angetts får beviljas lokaliseringsbidrag/avskrivningslån, lokaliseringslån, utbildningsstöd, sysselsättningsstöd och transportstöd med sammanlagt högst 1 200 000 000 kr. enligt den huvudsakliga fördelning som angetts i statsrådsprotokollet,

39. beträffande en ram för statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital att riksdagen fastställer en sådan ram för budgetåret 1970/71 av högst 25 000 000 kr.,

40. beträffande beslutsram och anslag för byggande av industricentra att riksdagen avslår motionerna I: 1151 och II: 1342 såvitt nu är i fråga,

41. beträffande anslag till regionalpolitiskt stöd i vad frågan ej behandlas under 40 och 43 att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

a. till *Lokaliseringsbidrag* på driftbudgeten under elfte huvudtiteln ett reservationsanslag av 60 000 000 kr.,

b. till *Stöd till lokaliseringsutbildning* på driftbudgeten under elfte huvudtiteln ett förslagsanslag av 35 000 000 kr.,

c. till *Infriande av statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital* på driftbudgeten under elfte huvudtiteln ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

d. till *Sysselsättningsstöd* på driftbudgeten under elfte huvudtiteln ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.,

e. till *Lokaliseringslån* på kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd ett investeringsanslag av 250 000 000 kr.,

42. beträffande information och uppsökande verksamhet att riksdagen med godkännande av vad i statsrådsprotokollet förordats avslår motionerna I: 1151 och II: 1342 såvitt nu är i fråga,

43. beträffande särskilda stödåtgärder i glesbygder att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 795 till *Särskilda stödåtgärder i glesbygder* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Stockholm den 12 maj 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit
från första kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Rikard Svensson (s), Virgin (m), fru Wallentheim (s), herrar Per Jacobsson (fp), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Nyman (fp), Hjorth (s), Jonsson (s), Thorle Nilsson (s), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp) och fru Elvy Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Mellqvist (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Bergman (s), Lindholm (s), fröken Ljungberg (m), herr Fagerlund (s), fru Holmberg (s), herrar Andersson i Knäred (cp), Svanberg (s), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp), Zachrisson (s), Westberg i Ljusdal (fp) och Östrand (s).

Reservationer

1. beträffande en *befolkningspolitisk riksplanering* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 13 som börjar med »Utskottet hänvisar» och slutar med »avstyrks därför» bort ha följande lydelse:

»Regionalpolitiken bör enligt utskottets mening inriktas på ett decentraliserat samhälle och begränsa de negativa verkningarna av de befolkningsomflyttningar som är följden av en av ekonomiska krafter driven struktur- omvandling. Självfallet måste begränsade resurser koncentreras genom den regionala planeringen. Bibehållandet av samhällsfunktionerna kräver dock att den regionala utvecklingsplaneringen sker inom ramen för en övergripande riksplanering där ett befolkningsmässigt underlag för dessa samhällsfunktioner måste vara avgörande. Genom befolkningspolitiska riktmärken kan vidare beaktas de grundläggande kraven på en balanserad utveckling där inte enbart snävt företagsekonomiska avvägningar utan i högre grad totalbedömningar av samhällsekonomi samt sociala och miljömässiga faktorer blir bedömda. Uttalanden om att avfolkningslänen skall kunna erbjuda i princip likvärdiga förhållanden som övriga delar av landet får först därigenom ett reellt innehåll. Vad utskottet i denna del anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. beträffande en befolkningspolitisk riksplanering att riksdagen med bifall till motionerna I: 675 och II: 758 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

2. beträffande *prioriteringar av vissa orter* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 14 som börjar med »Enligt utskottets» och slutar med »rubricerade beslut» bort ha följande lydelse:

»Den i statsrådsprotokollet gjorda ortsklassificeringen ansluter som nämnts till olika typer av åtgärder för skilda orter och block. Enligt utskottets mening bör i fråga om prioriteringarna för vad som karakteriseras som serviceorter i glesbygdsområden ytterligare betonas vikten av att riktlinjerna för den regionala planeringen ger uttryck för nödvändigheten av även inte fullständiga servicecentra. Statsmakterna bör vidare genom konkreta beslut ge uttryck för avsikten att i serviceorter som inte kan anses som regionala tillväxtcentra genom både stödåtgärder och direkta statliga insatser erbjuda och bibehålla en samhällsverksamhet och en service som motsvarar från jämlikhetssynpunkt rättmätiga krav. Därmed undviks också en i många fall förlamande ovisshet och oro om den kommande utvecklingen.»

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

»5. beträffande prioriteringar av vissa orter att riksdagen med bifall till motionerna I: 47 och II: 57 samt I: 1142 och II: 1340, samtliga såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

3. beträffande *lokalisering av sjukhus m. m.* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 15 som börjar med »Även om» och slutar med »detta sammanhang» bort ha följande lydelse:

»Utskottet har förutsatt att i det fortsatta utredningsarbetet och kommande överväganden uppmärksamhet riktas inte blott på tillverkningsindustrin som lokaliseringsfaktor. Möjligheterna att inom sjukvårdsområdet uppnå lokaliseringspolitiska effekter utan konflikter med den landstingskommunala sjukvårdsplaneringen bör närmare utredas. De nämnda motionerna bör därför överlämnas till lokaliseringsutredningen för övervägande i samråd med socialstyrelsen.»

dels utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

»9. beträffande lokalisering av sjukhus m. m. att riksdagen i anledning av motionerna I: 682 och II: 777, II: 548, I: 1145 och II: 1339 samt I: 1153 och II: 1345 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

4. beträffande en *förskjutning av gränsen för det allmänna stödområdet* av herr Nils-Eric Gustafsson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Mellqvist

(s), Eliasson i Sundborn (cp), Andersson i Knäred (cp) och Dahlgren (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20 som börjar med »I fråga» och slutar med »av gränslinjen» bort ha följande lydelse:

»Utskottet kan ansluta sig till vad som anförts i statsrådsprotokollet samt i motioner om flexibel tillämpning av stödområdesgränserna med särskild generositet i det närmast en gräns liggande området. Därmed motverkas riskerna av nedgångsområden. Utskottet förutsätter också att lokaliseringsutredningen — i avvaktan på att en utvecklad regionplanering kan ge underlag för en bedömning av stödområdesindelningens avskaffande — närmare överväger hur det allmänna stödområdet bör vara avgränsat. I fråga om de delar av Kopparbergs län som enligt Kungl. Maj:ts förslag fortfarande skulle falla utanför stödområdet — Ludvika och Avesta planeringsregioner — har utskottet dock ansett att befolknings- och näringslivsutvecklingen i området och kringliggande områden motiverar att hela Kopparbergs län får ingå i det allmänna stödområdet. En sådan utvidgning kan även anses främja en utveckling av näringslivet i länets centralregion.»

dels utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

»16. beträffande en förskjutning av gränsen för det allmänna stödområdet m. m. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1142 och II: 1340, med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342 samt I: 1099 och II: 1285, de fyra förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga,

a. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört bl. a. om en utvidgning av stödområdet att innefatta hela Kopparbergs län,

b. avslår motionerna I: 77 och II: 93, I: 990 och II: 527, I: 1132 och II: 1329, I: 1098 och II: 1286, I: 1100 och II: 1287, I: 1133 och II: 1330 samt I: 1111 och II: 1305.»

5. beträffande en *vidgning av det allmänna stödområdet till Gotland* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20 som börjar med »Även i» och slutar med »departementschefen anfört» bort ha följande lydelse:

»Utvecklingen på Gotland med dess kommunikationsmässigt isolerade läge ställer särskilda krav på regionpolitiska åtgärder i syfte att tillförsäkra ön en befolkningsutveckling som kan möjliggöra ett upprätthållande av de primära samhällsfunktionerna. Som uttryck för en sådan vilja är

3 — *Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 103*

det inte tillräckligt att i allmänna ordalag antyda att lokaliseringspolitiska insatser kan vara motiverade. Motiven är så starka och allmängiltiga att Gotland bör hänföras till stödområdet. I detta fall är den i propositionen (s. 51) redovisade tidigare tillämpningen inte tjänlig som riktpunkt. Även de av departementschefen anförda beredskapspolitiska hänsynen bör här beaktas. Utskottet förordar med hänvisning till det anförda att Gotland införs i det allmänna stödområdet.»

dels utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

»17. beträffande en vidgning av det allmänna stödområdet till Gotland att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 1142 och II: 1340, I: 1151 och II: 1342 samt I: 1152 och II: 1341, de fyra förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

6. beträffande *områdesdifferentieringen av lokaliseringsstödet* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20 som börjar med »Utskottet ansluter» och slutar med »nedan behandlar» bort ha följande lydelse:

»De av ERU framlagda undersökningarna har visat på den ensidiga näringsstrukturen i glesbygdsblocken och dess följder i fråga om låg yrkesintensitet, omfattande åldrings- och sjukvårdsproblem och knapp tillgång till även grundläggande service. En — på grund av för sent och med otillräcklig kraft insatt regionalpolitiskt stöd — påbörjad negativ utveckling har visat sig bli självgenererande och därmed ytterligare försämra förutsättningarna att tillgodose kraven på en fördelning av välståndet. Tillgängliga resurser måste därför i ytterligare omfattning koncentreras till de områden där samhällsservicen hotar att brytas ned om utvecklingen inte nu kan hejdas. Stödformerna bör därför fortlöpande överses i syfte att stödet skall kunna differentieras till förmån för intressen som eljest måste helt offras eller tillgodoses med avsevärt mer kostnadskrävande medel.»

dels utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

»19. beträffande områdesdifferentieringen av lokaliseringsstödet att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

7. beträffande *lokaliseringsstöd för viss jordbruket angränsande verksamhet* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), her-

rar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20 som börjar med »Syftet med» och slutar med »industriliknande verksamhet» bort ha följande lydelse:

»I statsrådsprotokollet har som stödberättigad industriliknande verksamhet angetts sådan som ligger nära tillverkningsmomentet. På de näringsområden som ansluter sig till jordbruksproduktionen kan i många fall befaras speciella svårigheter i tillämpningen mot bakgrund av de hittills ofta återopade jordbrukspolitiska övervägandena. Enligt utskottets mening bör även sådan hantering av jord- och skogsbruksprodukter som inte direkt ansluter till en industriell tillverkningsprocedur behandlas välvilligt i de konkreta avgörandena då verksamheten inte direkt omfattas av det statliga jordbruksstödet.»

dels utskottets hemställan under 21 bort ha följande lydelse:

»21. beträffande lokaliseringsstöd för viss jordbruket angränsande verksamhet att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 1146 och II: 1338 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

8. beträffande *lokaliseringsstöd för marknadsföring och utvecklingsarbete m. m.* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med »De i» och slutar med »sålunda tillstyrks» bort ha följande lydelse:

»Utskottet utgår från att Kungl. Maj:ts förslag inte avsett att begränsa lokaliseringsstödet för industriföretag och industriliknande företag med hänsyn till i deras verksamhet ingående marknadsförings- och utvecklingsfunktioner. Enligt utskottets mening bör i stället — i anslutning till vad bl. a. Kooperativa förbundet (prop. s. 145) anfört — övervägas på vilket sätt sådana funktioner ytterligare kan stödjas även i de nämnda företagen. Vidare bör enligt utskottets mening industriserviceföretag med marknadsföring och utvecklingsarbete som verksamhet godtas som stödberättigade. För en sådan ordning talar inte minst den återopade nödvändigheten att övervinna initialsvårigheter och att skapa en god industriell utvecklingsmiljö. En välvilligt tillämpning även i övrigt måste ske.»

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

»22. beträffande lokaliseringsstöd för marknadsföring och utvecklingsarbete m. m. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 1140 och

II: 1343 samt I: 1142 och II: 1340, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

9. beträffande *lokaliseringsstöd till turistanläggningar* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »av stödet» bort ha följande lydelse:

»Det förhållande att utredningen om planering av turistanläggningar och friluftsområden inte avslutat sitt arbete bör enligt utskottets mening inte hindra att ändringar i villkoren för lokaliseringsstöd övervägs och beslutas. Stödet avses även enligt Kungl. Maj:t fortsätta med såväl lokaliseringslån inom stödområdet som hotellgarantilån, bidrag från friluftsfonden och beredskapsarbeten. Det som nu framstår som mest väsentligt är att den formella möjligheten att lämna lokaliseringsbidrag kommer i reell tillämpning och får avse även avskrivningslån samt att lokaliseringsstöd kan utgå även utanför stödområdet. I många områden, t. ex. på Öland, kan ett vidgat lokaliseringsstöd få stor betydelse utan att planeringshänsynen eftersätts. Utskottet förordar att en sålunda vidgad tillämpning genomförs.»

dels utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

»23. beträffande lokaliseringsstöd till turistanläggningar att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 47 och II: 57, I: 1142 och II: 1340, I: 1151 och II: 1342, I: 1149 och II: 1347 samt II: 760, de sex förstnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

10. beträffande *maskiner m. m. som stödunderlag för lokaliseringsbidrag/avskrivningslån* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 21 börjar med »Utskottet har med» och på s. 22 slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»Det i motionerna I: 1151 och II: 1342 i denna del framförda förslaget anknyter till strävanden att genom ett differentierat stöd tillgodose de områden där synnerligen kraftfulla insatser är särskilt påkallade — det inre stödområdet. De av departementschefen mot en sådan vidgning av stödun-

derlaget för bidrag/avskrivningslån åberopade kontrollsvårigheterna torde kunna bemästras på liknande sätt som de lösts i fråga om lokaliseringslån. Inte heller vad som anförts om snedvridande prisbildningseffekt genom subventionering kan anses vara mer aktuellt i fråga om regler för stödunderlagets beräkning än i fråga om den områdesdifferentiering av stödets storlek till vilken departementschefen i princip anslutit sig. Fördelarna med den föreslagna utvidgningen av stödunderlaget som investeringsincitament och i förbindelse med en allmän områdesdifferentiering är uppenbara. Utskottet ansluter sig till motionsförslaget i vad det avser avskrivningslån.»

dels utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

»24. beträffande maskiner m. m. som stödunderlag för lokaliseringsbidrag/avskrivningslån att riksdagen med avslag å Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

11. beträffande *lokaliseringslån för rörelsekapital* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 22 som börjar med »Utskottet delar» och slutar med »denna del» bort ha följande lydelse:

»Som i motionerna anförs bör behovet av rörelsekapital kunna tillgodoses — utom med hjälp av förordade kreditgarantier — även med direkta lokaliseringslån. Om avsikten skulle vara att även vid begränsningar av det totala kreditutrymmet genom prioriteringar tillgodose de regionalpolitiska syftena och just vid dessa konjunktursituationer selektivt ta till vara investeringsbenägenhet vid en högkonjunktur kan avsedda effekter lättast uppnås genom direktlån. Utskottet har förutsatt att de angivna prioriteringssynpunkterna avsetts få tillämpning. Mot en sådan bakgrund kan då ej heller generella syften för kreditpolitiken tala mot att det avsedda stödet lämnas som lokaliseringslån. Snarare bör i detta sammanhang erinras om vad bl. a. riksbanksfullmäktige anfört (prop. s. 135) om kreditgarantiernas starka beroende av kreditmarknadsläget. Vad departementschefen anfört om att lokaliseringslån inte är lämpliga för finansiering av omsättningstillgångar får i allt väsentligt anses vederlagt genom hittillsvarande verksamhet. Säkerhetsförskrivningar och amorteringstid torde kunna regleras inom det nuvarande systemets allmänna ram.»

dels utskottets hemställan under 25 bort ha följande lydelse:

»25. beträffande lokaliseringslån för rörelsekapital att riksdagen med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342 så-

vitt nu är i fråga som sin mening ger riksdagen till känna vad utskottet anfört,»

12. beträffande *storleken av bidrag och lån* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 22 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »föreliggande differentieringsmöjligheter» bort ha följande lydelse:

»Förslaget i de nämnda motionerna syftar till att även genom höjda maximibelopp gynna investeringar inom det inre stödområdet och ansluter sig till vad lokaliseringsutredningen i motsvarande syfte förordat för de av utredningen angivna prioriteringsorterna och ett stort antal remissinstanser tillstyrkt (prop. s. 147). Enligt utskottets mening måste de på samhälls-ekonomiska och starka sociala skäl grundade uttalandena för en differentiering till förmån för Norrlands inland och Norrbottens kustland med Torne-dalen följas upp med konkreta särskilda stödåtgärder i högre grad än enligt Kungl. Maj:ts förslag. Nuvarande planeringsunderlag kan tills vidare läggas till grund för erforderliga prioriteringar så att inte ett ytterligare uppskov med kraftiga satsningar skall bli följd. Den nuvarande möjligheten att differentiera främst bidragen och i undantagsfall det totala stödet har inte fått tillräcklig genomslagskraft. Utskottet tillstyrker motionsförslaget.»

dels utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

»26. beträffande storleken av bidrag och lån att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

13. beträffande *längsta tid för individuellt utbildningsstöd* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 23 som börjar med »Med hänsyn» och slutar med »annan ordning» bort ha följande lydelse:

»En alltför restriktiv maximering av individualstödet bör undvikas särskilt mot bakgrund av att yrkesutbildningen måste vara avsedd för arbetskraft med kvalificerade uppgifter och ske i en inte utvecklad industriell arbetsmiljö. Även om ettårsgränsen i de flesta fall är tillräcklig bör om så

erfordras stödet dock kunna utsträckas till 18 månader.»

dels utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

»28. beträffande längsta tid för individuellt utbildningsstöd att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 1142 och II: 1340, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

14. beträffande *försöksverksamhet med industricentra* av herrar Bohman (m), Virgin (m), Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), fröken Ljungberg (m), herrar Andersson i Knäred (cp), Petersson i Gäddvik (m), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 24 som börjar med »Även enligt» och slutar med »dessa delar» bort ha följande lydelse:

»Utskottet delar meningen att frågan om utbyggnad av industricentra bör bli föremål för fortsatta undersökningar och överväganden. Kungl. Maj:t bör dock vidta åtgärder för att försöksverksamhet snarast kan påbörjas om än i mindre antal och i mindre skala. Därvid gjorda erfarenheter kan då läggas till grund för de fortsatta övervägandena. Det måste anses mycket väsentligt att en sådan driftsform snarast får prövas även i vårt land. Kungl. Maj:t bör ha befogenhet att utforma de närmare bestämmelserna för den inledande verksamheten och bemyndigas att tills vidare bestrida med försöksverksamheten förenade kostnader inom totalramen och anslaget till lokaliseringsslån. Frågan om lånegarantier får behandlas sedan inledande undersökningar gett ytterligare bedömningsunderlag och då tas upp på tilläggsstat.»

dels utskottets hemställan under 33 bort ha följande lydelse:

»33. beträffande försöksverksamhet med industricentra att riksdagen i anledning av motionerna I: 1140 och II: 1343, I: 1142 och II: 1340 samt I: 1151 och II: 1342, samtliga såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

15. beträffande ett *samhällsbyggnadsstöd* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 24 som börjar med »Utskottet har» och slutar med »regionalpolitiska insatser» bort ha följande lydelse:

»Bland de i propositionen klassificerade ortstyperna ingår serviceorter i glesbygdssområden av två kategorier: dels de egentliga stödjepunkterna för serviceförsäljningar i stödområdets inland, dels orter, där enligt departementschefen i huvudsak andra medel än lokaliseringstöd måste tillgripas för att befolkningen skall få tillgång till tillfredsställande service. Planeringen måste inrikta sig på att ett större antal serviceorter kan bestå och bjuda en acceptabel standard i fråga om allmän service såsom skolor, post, kommunikationer, social service, lokaler för fritid och kultur m. m. Planeringsbesluten måste få en så entydig karaktär att den fortsatta utredningen inte hämmas av osäkerhet om framtiden. Förutsättningar måste skapas för att den kommersiella servicen skall bestå. Som anförs i motionerna I: 1142 och II: 1340 är en lämplig väg för att nå detta syfte att inrätta en lånefond med fördelaktiga räntevillkor för butiks- och hantverkslokaler m. m. I ett sådant sammanhang bör även tillgodoses vad i motionerna I: 1150 och II: 1346 förordats i fråga om samarbete mellan kommuner och lokala företagsorganisationer beträffande utställnings-, försäljnings- och servicelokaler. Vad utskottet i detta sammanhang anfört bör ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 36 bort ha följande lydelse:

»36. beträffande ett samhällsbyggnadsstöd att riksdagen med bifall till motionerna I: 1142 och II: 1340 samt I: 1150 och II: 1346, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

16. beträffande *information och uppsökande verksamhet* av herr Nils-Eric Gustafsson (cp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Andersson i Knäred (cp) och Dahlgren (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 25 som börjar med »Lokaliseringsutredningen har» och slutar med »inte erforderlig» bort ha följande lydelse:

»Lokaliseringsutredningen har som förut nämnts för avsikt att utreda även organisationsfrågor. Utskottet anser på i motionerna anförda skäl att därvid uppmärksamhet bör ägnas möjligheterna att även organisatoriskt skapa en aktiv uppsökande verksamhet inom lokaliseringsmyndigheterna.»

dels utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

»42. beträffande information och uppsökande verksamhet att riksdagen med godkännande av vad i statsrådsprotokollet förordats och med bifall till motionerna I: 1151 och II: 1342, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

17. beträffande *särskilda stödåtgärder i glesbygder* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg

(fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 25 börjar med »Som motionärerna» och på s. 26 slutar med »åtgärd obehövlig» bort ha följande lydelse:

»Den föreliggande arbetskraftssituationen i glesbygderna kräver att alla möjligheter tas till vara för att uppnå sysselsättningseffekter även i andra former än genom beredskapsarbeten i samlad form. Natur- och miljövårdsarbeten kan även i mindre omfattning innebära ett effektivt stöd. De faller även inom ramen för regionalpolitikens vidare syften. Enligt utskottets mening bör därför föreslagna ytterligare medel kunna få disponeras under glesbygdsanslaget.»

dels utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

»43. beträffande särskilda stödåtgärder i glesbygder att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionen II: 795

a. som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,

b. till *Särskilda stödåtgärder i glesbygder* för budgetåret 1970/71 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.,»

Särskilt yttrande

beträffande *industricentra m. m. i Vindelådalen* av herrar Per Jacobsson (fp), Nyman (fp), Nils-Eric Gustafsson (cp), Lindblad (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Andersson i Knäred (cp), Dahlgren (cp) och Westberg i Ljusdal (fp) som anfört:

»I detta sammanhang bör erinras om möjligheterna att inom en i motio-
ner föreslagen försöksverksamhet med industricentra få fram ett projekt
med verkan för Vindelådalen. Det finns anledning att nu erinra om 1967
års riksdags uttalande att Vindelälven är att anse som en riksangelägenhet
och att önskvärda och bestående lokaliseringsåtgärder bör vidtas. Hittills
har inga konkreta åtgärder redovisats som kan antyda en snar lösning. Det
är självfallet också frågan om arbetsmarknadsinsatser, men huvudfrågan
knyter sig till lokaliseringsansträngningarna på lång sikt. Bortsett från de
trängda lokala intressena bör särskilt beaktas risken av att, om statsmak-
ternas centrala beslut inte verkställs, förtroendet för dessa beslut kan kom-
ma att rubbas i så hög grad att regionalpolitikens planerings samband kom-
mer i allvarlig fara.»